Llywodraeth Cymru
Adroddiad y Gyllideb Derfynol 2026-27

Ionawr 2026

Mae'r Gyllideb Derfynol yn nodi cynlluniau gwariant a chyllido Llywodraeth Cymru ar gyfer 2026-27

OGL © Hawlfraint y Goron 2026, Llywodraeth Cymru, WG53682, ISBN digidol 978-1-83715-941-3
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg

Cynnwys

Rhagair Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a'r Gymraeg

1. Crynodeb Gweithredol

2. Y Cyd-destun Cyllidol ac Economaidd

3. Cyllid Llywodraeth Cymru

4. Cynlluniau Gwario Diwygiedig Llywodraeth Cymru

Atodiad A: Trethi Datganoledig ac Addasiadau i'r Grant Bloc

Rhagair
gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a'r Gymraeg

Rydym yn cyhoeddi Cyllideb Derfynol 2026-27 ar drothwy misoedd olaf y Chweched Senedd. Bydd yn darparu'r cyd-destun cyllidol ar gyfer Senedd newydd ddiwygiedig.

Dyma Gyllideb sydd wedi'i ffurfio drwy gydweithio a chydweithredu ac mae'n dangos cryfder y Senedd – pleidiau'n gweithio gyda'i gilydd i sicrhau'r adnoddau hanfodol sydd eu hangen ar bobl, busnesau a gwasanaethau cyhoeddus ar gyfer y flwyddyn i ddod.

Mae'r Gyllideb hon yn buddsoddi £27.5bn yn 2026-27. Mae hyn £1.2bn yn fwy nag sydd ar gael yn 2025-26, a £400m yn fwy nag a ddyrannwyd yn y Gyllideb Ddrafft yn yr hydref.

Mae'r Gyllideb Derfynol yn benllanw misoedd lawer o graffu, ymgysylltu a chydweithio. Hoffwn ddiolch i holl Aelodau'r Senedd am eu gwaith craffu manwl ar y Gyllideb Ddrafft ac am weithio gyda ni i sicrhau Cyllideb Derfynol fwy uchelgeisiol sy'n defnyddio'r holl adnoddau sydd ar gael. Diolch hefyd i'r holl bleidiau am fod yn barod i gymryd rhan mewn trafodaethau ewyllys da am y Gyllideb, gan ddangos bod y Senedd yn benderfynol o weld y Gyllideb yn llwyddo.

Rwy'n ddiolchgar i Blaid Cymru am y trafodaethau adeiladol a arweiniodd at gytundeb i alluogi'r gyllideb hon i basio. Mae'n golygu bod £180m o gyllid ychwanegol ar gyfer y gyllideb iechyd a gofal cymdeithasol a chynnydd o 4.5% i'r setliad llywodraeth leol er mwyn i gynghorau fuddsoddi mewn addysg, gofal cymdeithasol a'r holl wasanaethau hanfodol eraill sy'n gwneud cymaint o wahaniaeth i fywydau pobl.

Mae'r Gyllideb Derfynol hon hefyd yn dangos ymrwymiad parhaus Llywodraeth Cymru i fuddsoddi mewn gwasanaethau cyhoeddus a thwf economaidd. Yr unig reswm y mae hyn yn bosibl yw bod gennym fwy na £1bn o gyllid newydd yn 2026-27, ar ben y cynnydd o £1.6bn sydd wedi'i gynnwys yng Nghyllideb y flwyddyn gyfredol. Daeth y cynnydd hwn am fod Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn San Steffan wedi gweithio gyda Llywodraeth Cymru i wneud gwahaniaeth gwirioneddol i fywydau pobl yng Nghymru.

Dyma'r Gyllideb olaf y byddaf yn ymwneud yn uniongyrchol â hi. Mae wedi bod yn fraint bod yn rhan o'r gwaith heriol – ond hanfodol bob amser – o benderfynu sut i ddosbarthu gwariant cyhoeddus gwerthfawr, dros y degawd diwethaf a chyn hynny.

Wrth i Gymru baratoi ar gyfer y dewisiadau democrataidd sydd o'n blaenau, mae'r Gyllideb hon yn rhoi sicrwydd i wasanaethau cyhoeddus heddiw ac yn rhoi'r llwyfan i'r llywodraeth nesaf osod ei blaenoriaethau ei hun ar gyfer y dyfodol.

Mark Drakeford
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a'r Gymraeg
Ionawr 2026

1. Crynodeb Gweithredol

Trosolwg

Mae'r Gyllideb hon yn rhoi sefydlogrwydd a sicrwydd i wasanaethau cyhoeddus, gan fuddsoddi mwy na £27.5bn i gefnogi cymunedau ledled Cymru. Mae'n adeiladu ar y penderfyniadau gwario a wnaethom yn 2025-26 ac yn ailddatgan ein blaenoriaethau a nodir yn y Gyllideb Ddrafft Amlinellol a Manwl a gyhoeddwyd yn yr hydref. Dyma gyllideb olaf y Chweched Senedd a'r gyllideb olaf cyn i Senedd ddiwygiedig gael ei hethol ym mis Mai 2026.

Y Gyllideb Ddrafft oedd cam cyntaf proses y gyllideb. Mae'r Gyllideb Derfynol hon wedi'i sicrhau drwy gydweithio, ymgysylltu ac ystyried yn llawn y gwaith craffu manwl sydd wedi digwydd dros yr ychydig fisoedd diwethaf. Mae cytundeb y gyllideb rhwng Llywodraeth Cymru a Phlaid Cymru yn golygu y bydd mwy o gyllid ar gyfer y meysydd blaenoriaeth, sef y GIG a llywodraeth leol. Rydym hefyd yn darparu cynnydd i bob Prif Grŵp Gwariant (MEG) i adlewyrchu rhagolygon uwch y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol (OBR) ynghylch chwyddiant a thwf cyflogau.

Mae'r adroddiad hwn yn esbonio'r newidiadau a'r penderfyniadau sydd wedi'u gwneud ers y Gyllideb Ddrafft. Mae'r rhain yn cynnwys cynnydd yn yr hyn y gallwn ei wario drwy addasiadau i gyllid yn dilyn Cyllideb Llywodraeth y DU ym mis Tachwedd 2025 a rhagolwg trethi datganoledig wedi'i ddiweddaru gan yr OBR. Mae'r Gyllideb Derfynol hon yn dyrannu £400m o gyllid ychwanegol.

Cyllid Llywodraeth Cymru

Y cyllid sydd ar gael i Lywodraeth Cymru drwy refeniw trethi datganoledig a grant bloc Llywodraeth y DU ar gyfer 2026-27 yw £27.7bn. Mae hyn yn cynnwys £24bn o gyllid adnoddau a £3.7bn o gyllid cyfalaf. Felly, mae cyfanswm o £176m yn fwy nag a oedd ar gael adeg y Gyllideb Ddrafft.

Roedd Adolygiad Gwariant Llywodraeth y DU ym mis Mehefin 2025 yn nodi setliadau amlflwyddyn ar gyfer Llywodraeth Cymru, hyd at 2028-29 ar gyfer adnoddau a 2029-2030 ar gyfer cyfalaf. Cadarnhaodd Cyllideb y DU ar 26 Tachwedd gyllid ychwanegol o £508m i Lywodraeth Cymru dros gyfnod yr Adolygiad Gwariant.

Caiff y newidiadau i'r cyllid sydd ar gael i Lywodraeth Cymru yn 2026-27 eu hamlinellu ym mhennod 3.

Cynlluniau gwario Llywodraeth Cymru

Rydym yn buddsoddi £27.5bn yn y Gyllideb Derfynol hon i gefnogi gwasanaethau cyhoeddus, pobl, cymunedau a busnesau ledled Cymru. Mae hyn yn cynnwys £23.9bn o gyllid adnoddau a £3.6bn o gyllid cyfalaf. Mae £118m yn mynd i gyrff a ariennir yn

uniongyrchol[1]. Fel rhan o gytundeb y gyllideb gyda Phlaid Cymru, bydd £120m o gyllid cyfalaf ar gael i'r llywodraeth nesaf ei ddyrannu. Felly, nid yw hwn wedi'i ddyrannu yn y Gyllideb Derfynol.

Rydym yn buddsoddi £400m yn fwy yn y Gyllideb Derfynol hon o'i gymharu â'r Gyllideb Ddrafft. Mae hyn yn golygu bod cyfanswm o £1.2bn yn fwy o arian yn cael ei fuddsoddi drwy'r Gyllideb Derfynol hon nag yn 2025-26.

Mae rhagor o gyllid yn cael ei fuddsoddi yn y GIG ac mewn llywodraeth leol i gefnogi'r gwasanaethau y mae pobl dibynnu arnynt ac yn eu defnyddio bob dydd. Mae'r holl adrannau yn gweld cynnydd yn y cyllid sydd ar gael iddynt. Ar gyfer meysydd heblaw iechyd a llywodraeth leol, mae'r cyllidebau adnoddau yn cynyddu i adlewyrchu rhagolygon diweddaraf yr OBR ynghylch chwyddiant a thwf cyflogau ar gyfer 2026-27 o fis Tachwedd 2025. Mae cyllid adnoddau a chyfalaf ychwanegol hefyd yn cael ei ddarparu i gefnogi blaenoriaethau allweddol eraill, gan gynnwys gwasanaethau bysiau, prentisiaethau, addysg bellach, atal llifogydd a chynnal a chadw adeiladau ysgolion.

Ffigur 1.1: Dyraniadau Adnoddau Cyllidol a Chyfalaf Cyllideb Derfynol 2026-27

	£000oedd		
PRIF GRWPIAU GWARIANT (MEGs)	**Adnoddau Cyllidol**	**Cyfalaf**	**Cyfanswm**
Iechyd a Gofal Cymdeithasol	12,602,651	625,750	13,228,401
Tai a Llywodraeth Leol (ac eithrio ardrethi annomestig)	5,877,430	1,313,081	7,190,511
Addysg	1,865,169	401,990	2,267,159
Trafnidiaeth	706,194	561,373	1,267,567
Newid Hinsawdd a Materion Gwledig	596,535	332,357	928,892
Yr Economi, Ynni a Chynllunio	496,986	346,239	843,225
Cyfiawnder Cymdeithasol	144,194	19,778	163,972
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	453,600	21,296	474,896
Cyfanswm	**22,742,759**	**3,621,864**	**26,364,623**

[1] Y cyrff a ariennir yn uniongyrchol yw: Comisiwn y Senedd; Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru; Swyddfa Archwilio Cymru; a'r Comisiwn Etholiadol.

Proses y Gyllideb

Bydd Cyllideb Derfynol 2026-27 yn cael ei gosod yn unol â'r trefniadau a nodir ym Mhrotocol y Gyllideb rhwng y Senedd a Llywodraeth Cymru.

Cafodd Cyllideb Ddrafft Amlinellol 2026-27 ei chyhoeddi ar 14 Hydref 2025, a chafodd y Gyllideb Ddrafft Fanwl ei chyhoeddi ar 3 Tachwedd. Croesawodd y Senedd y drefn o gynnal proses gyllidebol dau gam unwaith eto, ac amser ychwanegol ar gyfer craffu. Cynhaliwyd proses graffu'r Senedd rhwng 14 Hydref a 15 Rhagfyr ac aeth pob un o Ysgrifenyddion y Cabinet i bwyllgorau portffolio i roi tystiolaeth. Caiff ymatebion i adroddiadau'r pwyllgorau eu cyhoeddi cyn y bleidlais ar y Gyllideb Derfynol ar 27 Ionawr.

Mae craffu yn rhan hanfodol o adeiladu'r Gyllideb Derfynol. Mae'r ymgysylltu adeiladol, yr her a'r argymhellion gan bwyllgorau'r Senedd wedi'u cymryd i ystyriaeth yn y Gyllideb Derfynol. Rhai o'r prif faterion a amlinellwyd yn y gwaith craffu oedd cyllid ychwanegol ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus a'r sefyllfa heriol sy'n wynebu'r awdurdodau lleol, yn ogystal â phwysau sy'n deillio o ragolygon chwyddiant uwch. Ymdriniwyd â'r rhain yn y Gyllideb Derfynol.

Effeithiau penderfyniadau gwario

Mae cyllideb yn cyflwyno cyfres o ddewisiadau, ac mae ein penderfyniadau yn cael eu llywio gan yr angen i ddiogelu gwasanaethau cyhoeddus hanfodol a buddsoddi yn llesiant hirdymor cymunedau. Mae pob un o'r penderfyniadau a wnawn yn golygu bod cyllid ar gael ar gyfer un maes ond mae'n golygu hefyd fod llai o gyllid ar gael i feysydd eraill.

Yr Asesiad Effaith Integredig Strategol (SIIA) yw'r dull y mae Llywodraeth Cymru yn ei ddefnyddio i asesu effaith ein penderfyniadau gwario, yn enwedig mewn perthynas â chydraddoldeb, cynaliadwyedd a llesiant. Mae'n ein helpu i ddeall yn well sut mae'r gyllideb yn debygol o effeithio ar wahanol grwpiau o bobl yng Nghymru ac yn helpu i sicrhau bod ein cyllid yn cyd-fynd ag egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Eleni rydym wedi gwneud newidiadau i'n proses SIIA i ddatblygu dull mwy cydweithredol i asesu effeithiau strategol a thrawsbynciol penderfyniadau gwario yn well. Cyhoeddwyd SIIA interim adeg y Gyllideb Ddrafft. Ochr yn ochr â'r Gyllideb Derfynol hon, rydym yn cyhoeddi SIIA y Gyllideb Derfynol sy'n darparu dull sy'n seiliedig ar dystiolaeth i ddeall ein penderfyniadau cyllidebol.

2. Y Cyd-destun Cyllidol ac Economaidd

Trosolwg

Cyhoeddwyd Adroddiad Economaidd a Chyllidol Cymru 2025 ar 14 Hydref 2025 ochr yn ochr â Chyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2026-27. Mae'r dadansoddiad yn y bennod hon yn crynhoi'r datblygiadau o ran amodau economaidd a'r datblygiadau yn y rhagolygon economaidd a chyllidol sydd wedi digwydd ers hynny, er mwyn rhoi cyd-destun wedi'i ddiweddaru ar gyfer Cyllideb Derfynol Llywodraeth Cymru 2026-27.

Diweddariad economaidd

Rhagwelir y bydd yr allbwn economaidd, fel y'i mesurir gan gynnyrch mewnwladol crynswth (GDP), yn tyfu 1.3% ar gyfer 2025-26 yn ôl rhagolwg diweddaraf yr OBR ym mis Tachwedd, sy'n gynnydd o 0.1% ers rhagolwg mis Mawrth. Disgwylir i dwf yn 2026-27 fod yn 1.5%, sy'n lleihad o 0.4 pwynt canran ers rhagolwg mis Mawrth.

O bell ffordd, y newid economaidd mwyaf arwyddocaol yn rhagolwg economaidd yr OBR oedd israddio'r rhagolygon ar gyfer twf drwy ostyngiad yn y duedd cynhyrchiant (yr allbwn fesul awr a weithir) o 1.3% y flwyddyn i 1% y flwyddyn. Y diwygiad hwn yw'r diweddaraf ymhlith sawl un a wnaed ers 2010 gan fod yr alldro cynhyrchiant wedi methu â bodloni disgwyliadau'r OBR. Ar gyfartaledd, roedd twf cynhyrchiant o 2.1% yn y flwyddyn cyn yr argyfwng ariannol, 0.6% yn y degawd ar ôl yr argyfwng hwnnw a 0.4% yn y cyfnod rhwng 2020 a 2024.

Er gwaethaf yr israddio, rhagolwg canolog newydd yr OBR yw y bydd twf cynhyrchiant yn mwy na dyblu o'i gymharu â'r gyfradd yn y cyfnod ar ôl 2020 ac y bydd y perfformiad yn sylweddol well nag yn y degawd cyn y pandemig. Mae'r cynnydd a ragwelir yn adlewyrchu disgwyliad y bydd effeithiau siociau diweddar, gan gynnwys ymadael â'r Undeb Ewropeaidd a'r pandemig, yn pylu. Mae mabwysiadu deallusrwydd artiffisial (AI) yn debygol o roi hwb cymedrol i gynhyrchiant dros y pum mlynedd nesaf, ac mae disgwyl mwy o effaith yn y tymor hir.

Nododd yr OBR fod ei rhagolwg is newydd ar ben uchaf ystod o ragolygon cynhyrchiant gan fanciau buddsoddi a melinau trafod. Mae'n pwysleisio bod y rhagolwg yn ansicr iawn, gan nodi bod senario well na’r disgwyl yn bosibl, lle mae twf cynhyrchiant blynyddol cyfartalog o 1.5%. Yn yr un modd, mae senario waeth na'r disgwyl yn bosibl, lle mae twf cynhyrchiant blynyddol cyfartalog o 0.3% tan 2030.

Mae newidiadau mewn cynhyrchiant yn un o'r ffactorau allweddol sy'n effeithio ar safonau byw fel y'u mesurir gan incwm gwario gwirioneddol aelwydydd (RHDI). Yn anochel, mae'r dirywiad yn y rhagolygon cynhyrchiant wedi gwanhau'r rhagolygon ar gyfer RHDI. Bydd penderfyniadau treth incwm a gyhoeddwyd yng Nghyllideb y DU ym mis Tachwedd – yn fwyaf nodedig estyn y cyfnodau rhewi ar gyfer trothwyon treth bersonol a chyfraniadau Yswiriant Gwladol gweithwyr – yn effeithio ar incwm gwario aelwydydd. Yn 2026-27,

disgwylir i RHDI y pen gynyddu 0.3% yn unig. Ni ddisgwylir unrhyw welliant ar y gyfradd hon yn y blynyddoedd dilynol hyd at 2030-31.

Ers cyhoeddi Cyllideb Ddrafft 2026-27, mae'r farchnad lafur wedi parhau i ddangos arwyddion o wendid. Mae nifer y gweithwyr yn y sector preifat yng Nghymru a'r DU yn is o'i gymharu â'r flwyddyn diwethaf, ac mae achosion o golli swyddi yn dal i fod yn fwyaf amlwg yn y diwydiannau sy'n talu llai o gyflog. Mae rhagolwg diweddaraf yr OBR yn disgwyl gostyngiadau cymedrol pellach mewn cyflogaeth a chynnydd cymedrol mewn diweithdra yn 2026-27.

Cynyddodd chwyddiant fel y'i mesurir gan y Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI) 3.2% yn y flwyddyn hyd at fis Tachwedd 2025. Yn 2026-27, mae'r OBR yn disgwyl cyfradd gyfartalog o 2.2% ar gyfer chwyddiant CPI a'r datchwyddydd GDP, sydd 0.3 a 0.6 pwynt canran yn uwch, yn y drefn honno, na'r rhagolwg ym mis Mawrth ar gyfer 2026-27.

Yn sgil rhagolygon ar gyfer chwyddiant is, pleidleisiodd mwyafrif ar Bwyllgor Polisi Ariannol Banc Lloegr i ostwng Cyfradd y Banc i 3.75% o 4% ar 18 Rhagfyr 2025.
Mae'n fwy tebygol na pheidio y bydd hon yn cael ei gostwng ymhellach yn 2026-27, a hynny yn ôl pob tebyg i rhwng 3% a 3.5%. Ers mis Hydref 2025, mae costau benthyca Llywodraeth y DU, fel y'u mesurir gan yr arenillion giltiau 10 mlynedd, wedi amrywio o fewn ystod gul rhwng 4.4% a 4.6%. Mae rhagolwg yr OBR yn dangos cynnydd bach mewn costau benthyca yn 2026-27.

Diweddariad cyllidol

Mae mandad cyllidol Llywodraeth y DU yn ei gwneud yn ofynnol iddi dalu am ei gwariant presennol drwy refeniw o drethi erbyn 2029-30. Cyn ystyried y mesurau polisi a gyhoeddwyd yng Nghyllideb y DU ym mis Tachwedd, barnodd yr OBR y byddai'r mandad cyllidol yn cael ei fodloni gan hyblygrwydd cyllidol o tua £4bn neu 0.1% o GDP. Er gwaethaf y rhagolwg twf economaidd is ar gyfer y tymor canolig oherwydd israddio cynhyrchiant, cafodd yr effaith hon lai o effaith gyffredinol ar y rhagolygon cyllidol oherwydd ei bod yn cael ei gwrthbwyso gan chwyddiant ychydig yn uwch a thwf sy'n deillio'n bennaf o gyflogau, sy'n roi hwb i refeniw trethi. Wedi dweud hynny, roedd hyn yn dal i fod yn sylweddol is na'r hyblygrwydd cyllidol o £10bn (0.3% o GDP) yn Natganiad y Gwanwyn 2024, a oedd ei hun yn fach yn ôl safonau hanesyddol.

O ganlyniad i'r newidiadau i drethi a gwariant a gyhoeddwyd yng Nghyllideb y DU, dylai'r mandad cyllidol gael ei fodloni gan hyblygrwydd cyllidol uwch, sydd bellach yn £22bn neu 0.6% o GDP yn 2029-30. Mae'r ffin cyfeiliornad tua thri chwarter yr hyblygrwydd cyfartalog a ganiatawyd gan Gangellorion blaenorol. Galluogir yr holl addasiadau i gyflawni'r gwarged o £22bn drwy fesurau treth sy'n arwain at gynnydd o £26bn yn hyblygrwydd cyllidol presennol y gyllideb. Mae newidiadau mewn gwariant yn arwain at ostyngiad o £4bn yn hyblygrwydd cyllidol presennol y gyllideb.

Yn ogystal â'r mandad cyllidol, mae gan Lywodraeth y DU dargedau cyllidol atodol ynghylch asedau ariannol net y sector cyhoeddus a gwariant lles. Ym marn yr OBR, mae'r ddau

darged atodol yn fwy tebygol na pheidio o gael eu cyflawni, er yr amcangyfrifir y bydd yr hyblygrwydd cyllidol ar gyfer cyflawni'r targed lles yn fach iawn.

Penderfyniad gwario arwyddocaol yng Nghyllideb y DU oedd dileu'r terfyn dau blentyn o fewn Credyd Cynhwysol o fis Ebrill 2026 ymlaen. Mae Llywodraeth y DU yn amcangyfrif y bydd ei ddileu yn arwain at leihad o 450,000 erbyn 2029-30 yn nifer y plant sydd mewn tlodi. Yng Nghymru, amcangyfrifir y bydd tua 70,000 o blant yn elwa.

Yn gyffredinol, disgwylir i gyfanswm gwariant cyhoeddus y DU gynyddu o 44% o GDP yn 2024-25 i gyrraedd uchafbwynt o 44.8% o GDP yn 2027-28. Rhagwelir y bydd y cyfanswm hwn yn gostwng i 44.3% o GDP yn 2030-31. Byddai hyn 5.2 pwynt canran yn uwch na'i lefel cyn y pandemig yn 2019-20.

Newid allweddol o ran treth yw rhewi trothwyon treth bersonol a chyfraniadau Yswiriant Gwladol cyflogwyr am dair blynedd arall o 2028-29 tan 2031-32. Cafodd trothwyon eu rhewi gyntaf ym mis Ebrill 2022. Bydd cyfraniadau Yswiriant Gwladol bellach yn gymwys i gyfraniadau pensiwn aberthu cyflog hefyd, o 2029-30 ymlaen. Mae cynnydd hefyd mewn cyfraddau treth ar incwm o ddifidendau o fis Ebrill 2026 ymlaen. Bydd cyfraddau treth incwm o eiddo a chynilion hefyd yn cynyddu o fis Ebrill 2027 ymlaen.

Mae'r cynnydd mewn trethi a gyhoeddwyd yng Nghyllideb y DU wedi'i gynnwys tuag at ddiwedd cyfnod rhagolwg yr OBR, sef blynyddoedd pedwar a phump. Yn 2026-27, dim ond £0.7bn sy'n cael ei godi mewn trethi ychwanegol, sy'n cael ei wrthbwyso'n llwyr gan £6.6bn mewn gwariant cyhoeddus ychwanegol. Ond erbyn 2030-31, disgwylir i'r mesurau treth hyn godi £30bn mewn refeniw, sy'n cyfateb i oddeutu 0.8% o GDP. Disgwylir i gyfran yr incwm gwladol a geir drwy drethi Cyfrifon Gwladol gynyddu o 34.7% yn 2024-25 i 38.3% yn 2030-31, sy'n uchafswm hanesyddol a 5.4 pwynt canran yn uwch na'r lefel cyn y pandemig, sef 32.9%.

Y goblygiadau i gyllid Llywodraeth Cymru

Roedd cyllid ychwanegol ar gyfer 2026-27 yng Nghyllideb y DU ar 26 Tachwedd 2025, yn ychwanegol at yr hyn a ddeilliodd o'r Adolygiad Gwariant ac a gynhwyswyd yng Nghyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru. Roedd newidiadau hefyd i hyblygrwydd cyllidol Llywodraeth Cymru a newidiadau hefyd i'r rhagolygon ar gyfer refeniw o drethi datganoledig a'r addasiadau cysylltiedig i'r grant bloc yn 2026-27. Esbonnir y rhain ym mhennod 3.

Dangosir y cyllidebau adnoddau cyllidol a chyfalaf cyffredinol hanesyddol a rhagamcanol yn ffigurau 2.1 a 2.2. Yn gyffredinol, mae'r gyllideb adnoddau cyllidol 1.6% yn uwch mewn termau real yn 2026-27 o'i gymharu â 2025-26. Disgwylir iddi barhau i gynyddu mewn termau real dros y ddwy flynedd sy'n weddill o gyfnod yr Adolygiad Gwariant, er ar gyfradd twf real ychydig yn is. Yn seiliedig ar ragdybiaethau Llywodraeth y DU ar gyfer gwariant cyhoeddus disgresiynol yn gyffredinol, disgwylir twf tebyg ar gyfer gweddill y degawd.

Mae'r gyllideb gyfalaf gyffredinol 2.5% yn uwch mewn termau real yn 2026-27 nag yn 2025-26. Fodd bynnag, disgwylir iddi ostwng am weddill y degawd. Yma, mae'r amcanestyniadau yn tybio bod cyfleuster benthyca cyfalaf Llywodraeth Cymru yn cael ei ddefnyddio'n llawn.

Yn y senario honno, cyrhaeddir y terfyn cyffredinol yn 2030-31, sy'n cyfrif am y gostyngiad cyffredinol yn y flwyddyn honno.

Ffigur 2.1: Cyllideb Adnoddau Cyllidol Llywodraeth Cymru mewn termau real (£m)

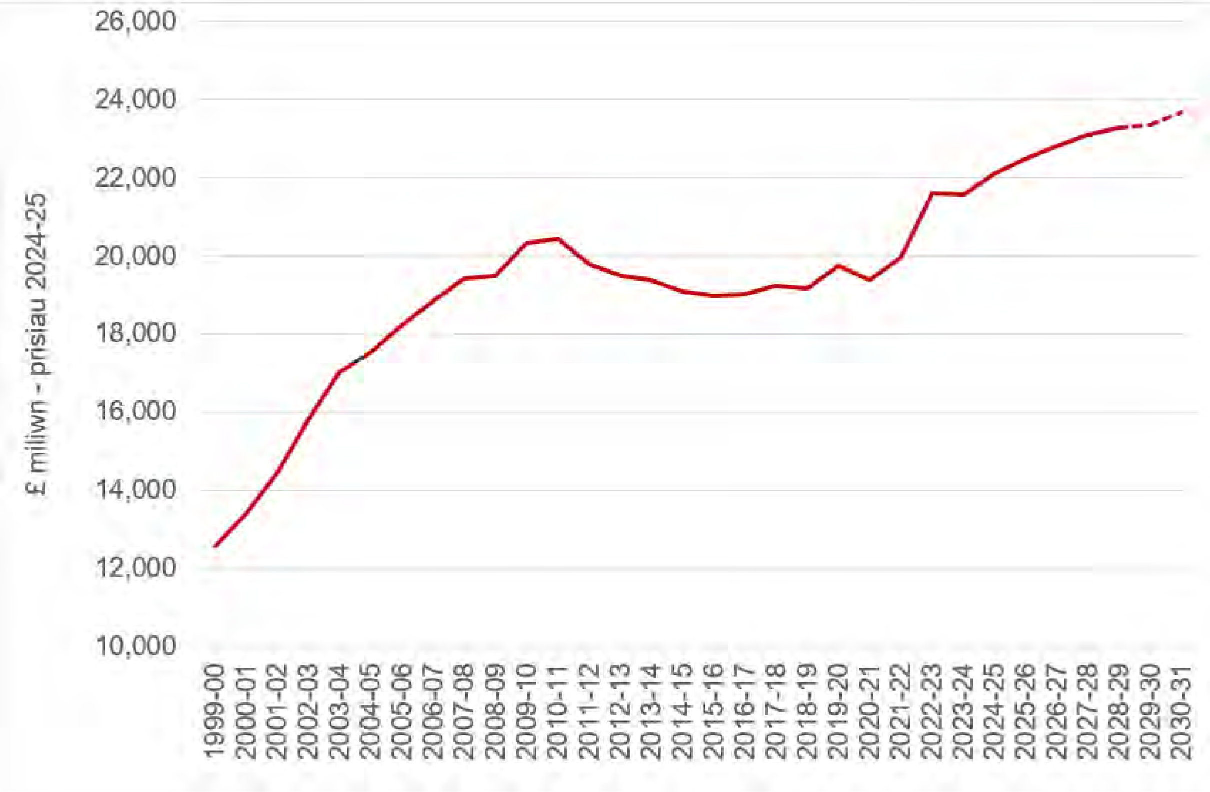

Nodyn: eithro gwariant COVID

Ffigur 2.2: Cyllideb Gyfalaf Gyffredinol Llywodraeth Cymru mewn termau real (£m)

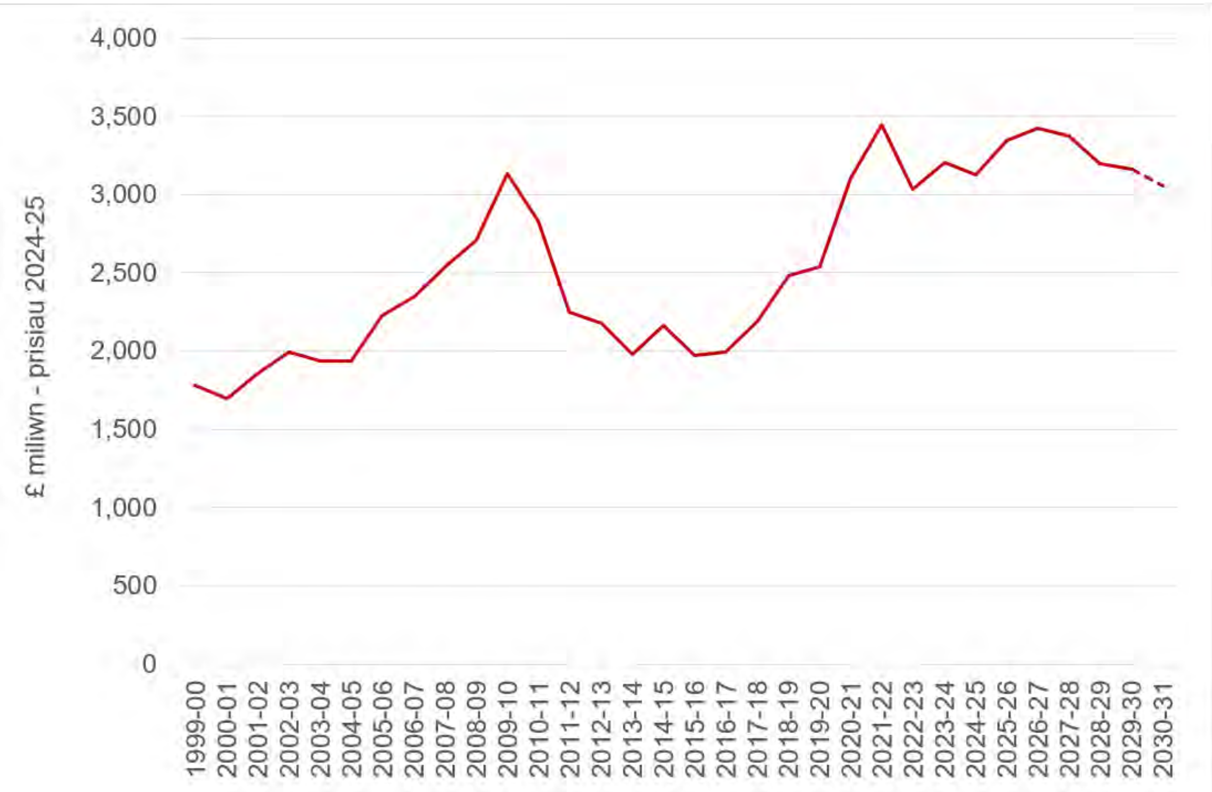

3. Cyllid Llywodraeth Cymru

Trosolwg

Mae Llywodraeth Cymru a gwasanaethau cyhoeddus datganoledig yng Nghymru yn cael eu hariannu drwy gyfuniad o refeniw a gynhyrchir gan drethi datganoledig a'r grant bloc gan Lywodraeth y DU. Mae Adroddiad y Gyllideb Ddrafft Amlinellol a'r Adroddiad Polisi Trethi yn rhoi manylion am y ffynonellau cyllid hyn a'r penderfyniadau polisi sydd ar gael i Weinidogion Cymru drwy drethiant datganoledig. Mae'r bennod hon yn amlinellu'r newidiadau i'r cyllid sydd ar gael i Lywodraeth Cymru ers cyhoeddi'r Gyllideb Ddrafft.

Y cyllid sydd ar gael inni yn 2026-27 yw £27.6bn.[2] Mae hyn yn cynnwys £22.1bn o'r grant bloc, £4.4bn o drethi datganoledig, £1.1bn o ardrethi annomestig a £165m o fenthyca cyfalaf. Yn gyffredinol, mae £176m yn fwy o gyllid ar gael yn y Gyllideb Derfynol nag yn y Gyllideb Ddrafft.

Cyhoeddwyd cyllid adnoddau canlyniadol o £186m yng Nghyllideb y DU ym mis Tachwedd, wedi'i wrthbwyso ychydig gan gynnydd o £13m mewn addasiadau i'r grant bloc. Y tu allan i'r bloc, mae cyllid o drethi yn gostwng £26m,ac mae'r cynnydd a ragwelir mewn refeniw trethi datganoledig yn cael ei wrthbwyso gan gynllun rhyddhad trosiannol ar gyfer ardrethi annomestig. Yn gyffredinol, mae hyn yn gadael cynnydd o £147m mewn cyllid adnoddau.

Darparodd Cyllideb y DU hefyd £14m o gyllid cyfalaf canlyniadol sydd, ynghyd â chynnydd o 10% yn nherfyn benthyca cyfalaf Llywodraeth Cymru, yn golygu cynnydd o £29m yn y gyllideb gyfalaf gyffredinol.

Ffigur 3.1: Y gwahanol elfennau cyllid sydd ar gael i Lywodraeth Cymru

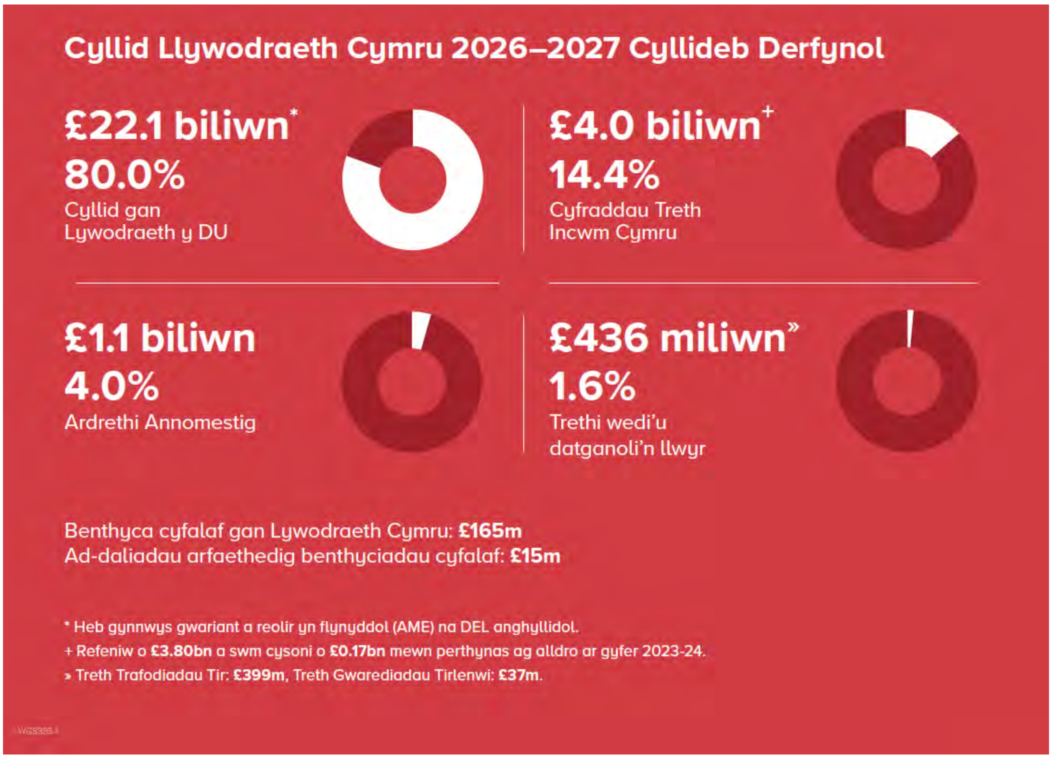

[2] Nid yw hyn yn cynnwys adnoddau anghyllidol, AME adnoddau ac AME cyfalaf.

Ffigur 3.2: Elfennau Cyllido Cymru ar gyfer Cyllideb Ddrafft 2026-27, y Gyllideb Derfynol a newidiadau

ELFENNAU CYLLIDO CYMRU £000oedd	Cyllideb Ddrafft 2026-27	Cyllideb Derfynol 2026-27	Newidiadau
ADNODDAU CYLLIDOL			
Terfyn Gwariant Adrannol (DEL)	18,323,386	18,496,826	173,440
Cyllido a Ddatganolwyd i Gymru:			
Ardrethi Annomestig	1,178,000	1,101,000	-77,000
Cyfradd Treth Incwm Cymru	3,926,538	3,976,926	50,388
Y Dreth Trafodiadau Tir	400,671	399,017	-1,654
Y Dreth Gwarediadau Tirlenwi	34,458	36,563	2,105
Ad-dalu prifswm benthyca	-14,898	-14,898	0
CYFANSWM ADNODDAU CYLLIDOL	**23,848,155**	**23,995,434**	**147,279**
CYFALAF			
Terfyn Gwariant Adrannol (DEL):			
Cyfalaf Cyffredinol	3,427,685	3,441,441	13,756
Trafodiadau Ariannol	131,746	131,746	0
Cyllido a Ddatganolwyd i Gymru:			
Benthyca	150,000	165,000	15,000
CYFANSWM DEL CYFALAF A BENTHYCA	**3,709,431**	**3,738,187**	**28,756**
CYFANSWM Y GYLLIDEB ADNODDAU CYLLIDOL A CHYFALAF	**27,557,586**	**27,733,621**	**176,035**
Eitemau eraill:			
DEL Anghyllidol	1,237,929	1,237,929	0
Gwariant a Reolir yn Flynyddol (AME):			
Cyllidol	35,641	35,641	0
Anghyllidol	341,993	287,626	-54,367
Cyfalaf	1,447,478	1,380,354	-67,124
CYFANSWM CYLLIDO CYMRU	**30,620,627**	**30,675,171**	**54,544**

3.1 Trethi Datganoledig

Trethi datganoledig Cymru yw Cyfraddau Treth Incwm Cymru, y Dreth Trafodiadau Tir, y Dreth Gwarediadau Tirlenwi ac Ardrethi Annomestig. Mae'r rhain yn ariannu tua 20% o wariant Llywodraeth Cymru, a gyda'i gilydd maent yn cyfrannu £5.5bn i gyllideb Cymru yn 2026-27.

Bu newidiadau i'r rhagolygon ar gyfer refeniw o drethi datganoledig a'r addasiadau cysylltiedig i'r grant bloc yn 2026-27. Mae'r Gyllideb Derfynol yn cynnwys rhagolwg wedi'i ddiweddaru ar gyfer refeniw o Gyfraddau Treth Incwm Cymru, fel y'i cyhoeddwyd gan yr OBR ochr yn ochr â Chyllideb y DU ym mis Tachwedd.

Cafodd yr addasiadau i grant bloc 2026-27 ar gyfer pob un o'r tair treth ddatganoledig eu pennu gan ddefnyddio rhagolwg hydref yr OBR ar gyfer trethi cyfatebol yn y DU. Mae'r refeniw ar gyfer y Dreth Trafodiadau Tir a'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi yn adlewyrchu rhagolygon diweddaraf yr OBR a gyhoeddwyd yn y Rhagolwg Trethi Cymreig diweddaraf ochr yn ochr â'r Gyllideb Derfynol.

Yn gyffredinol, mae'r trethi datganoledig yn darparu budd net i gyllideb Llywodraeth Cymru o £524m yn 2026-27 (gan gynnwys symiau cysoni o flynyddoedd blaenorol). Mae hyn yn gynnydd o £38m o'i gymharu â'r Gyllideb Ddrafft.

Cyfraddau Treth Incwm Cymru

Fel y cadarnhawyd adeg y Gyllideb Ddrafft, bydd Cyfraddau Treth Incwm Cymru yn cael eu pennu yn 10c ym mhob band, gan gadw cydraddoldeb â'r dreth incwm a delir gan drethdalwyr yn Lloegr a Gogledd Iwerddon.

Adeg Cyllideb y DU ar 26 Tachwedd, cyhoeddwyd newidiadau i'r dreth a delir ar incwm eiddo o dan dreth incwm. Mae'r rhain yn cynnwys newidiadau i Gyfraddau Treth Incwm Cymru, gan gynnwys y gallu i'r Senedd bennu cyfraddau Cymreig ar wahân ar gyfer incwm eiddo os bydd Llywodraeth Cymru yn cytuno i ysgwyddo'r pŵer hwn. Bydd y newidiadau hyn yn cael eu gwneud ar gyfer y flwyddyn dreth sy'n dechrau ar 6 Ebrill 2027, a dyma'r amser cynharaf y gallai'r Senedd bennu cyfraddau Cymru ar gyfer incwm eiddo ar wahân.

Y Dreth Trafodiadau Tir

Nid oes unrhyw newidiadau yn cael eu cynnig yn y Gyllideb Derfynol i'r cynigion ar gyfer y Dreth Trafodiadau Tir a amlinellwyd adeg y Gyllideb Ddrafft.

Y Dreth Gwarediadau Tirlenwi

Yn dilyn cyhoeddi rhagolygon RPI wedi'u diweddaru gan yr OBR ar 26 Tachwedd 2025, cyfraddau'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi o 1 Ebrill 2026 fydd:

- Y gyfradd safonol - £130.75 y dunnell
- Y gyfradd gwarediadau heb eu hawdurdodi - £196.15 y dunnell
- Y gyfradd is - £8.65 y dunnell

Mae'r gyfradd is wedi bod yn destun cynnydd mwy na'r RPI a ragwelwyd, er mwyn amddiffyn rhag twristiaeth gwastraff bosibl rhwng Lloegr a Chymru.

Yng Nghyllideb y DU, cyhoeddodd Llywodraeth y DU y byddai'n capio'r gwahaniaeth enwol rhwng cyfraddau is a safonol y Dreth Dirlenwi ar £122.10 y dunnell. Mae'r cynnydd yng nghyfradd is y dreth wedi'i gynllunio i liniaru'r risg y byddai'n fwy deniadol i weithredwyr yn Lloegr anfon gwastraff cyfradd is i safleoedd tirlenwi yng Nghymru.

Darperir ar gyfer y cyfraddau hyn yn Rheoliadau Treth Gwarediadau Tirlenwi (Cyfraddau Treth) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 2) 2025, a wnaed ar 5 Rhagfyr ac a drafodwyd gan y Senedd ar 20 Ionawr 2026.

Ardrethi Annomestig

Bydd y rhestr ardrethi annomestig nesaf yn dod i rym ar 1 Ebrill 2026, yn dilyn ailbrisiad. Dyma'r ail ailbrisiad a gyflwynir yn ystod tymor y Senedd hon a'r cyntaf ar y cylch tair blynedd a gyflwynwyd fel rhan o'n rhaglen o ddiwygiadau i ardrethi annomestig.

Mae’r dosbarthiad AME o ran ardrethi annomestig ar gyfer 2026-27 wedi gostwng o ganlyniad i’r cynllun rhyddhad trosiannol ar gyfer ardrethi annomestig, a fydd yn cyfyngu ar gynnydd mewn biliau ar ôl yr ailbrisio ar 1 Ebrill 2026. Mae'r gostyngiad hwn yn cael ei wrthbwyso gan gynnydd yng nghyllid y Grant Cynnal Refeniw i awdurdodau lleol i sicrhau nad yw'r rhyddhad ardrethi annomestig ychwanegol yn effeithio ar eu cyllid cyffredinol.

Bydd Llywodraeth Cymru yn darparu rhyddhad trosiannol i'r holl dalwyr ardrethi y bydd eu hatebolrwydd yn cynyddu mwy na £300 yn dilyn ailbrisio 2026. Bydd unrhyw gynnydd o'r fath yn cael ei gyflwyno'n raddol dros ddwy flynedd. Bydd talwyr ardrethi cymwys yn talu 33% o'u hatebolrwydd ychwanegol yn y flwyddyn gyntaf (2023-24) a 66% yn yr ail flwyddyn (2024-25), cyn cyrraedd eu hatebolrwydd llawn yn y drydedd flwyddyn (2025-26). Rydym yn darparu £116m dros ddwy flynedd i ariannu'r rhyddhad hwn yn llawn, gan gefnogi holl feysydd y sylfaen drethu mewn ffordd gyson a syml.

O ganlyniad i ailbrisiad 2026, bydd y lluosydd safonol yn cael ei leihau’n sylweddol yn 2026-27, i 0.502. Dyma'r tro cyntaf i'r lluosydd gael ei ostwng yng Nghymru ers 2010. Mae'r lluosyddion ar gyfer 2026-27 wedi'u pennu i sicrhau niwtraliaeth o ran refeniw, gan sicrhau bod y cyfraniad cyffredinol a wneir gan ardrethi annomestig at ariannu gwasanaethau cyhoeddus lleol yn cael ei gynnal mewn termau real.

Bydd lluosydd manwerthu is yn ailgydbwyso'r system ardrethi annomestig o blaid siopau manwerthu bach i ganolig. Bydd y lluosydd manwerthu newydd yn cael ei osod ar 0.350 ar gyfer 2026-27. Bydd hyn yn lleihau biliau ardrethi annomestig talwyr ardrethi cymwys o tua £20m.

Bydd lluosydd uwch yn codi tâl atodol bach ar yr eiddo mwyaf (yn ôl gwerth) yn y sylfaen drethu, i wrthbwyso'r refeniw a gollir drwy'r lluosydd manwerthu a chefnogi'r amcan polisi cyffredinol. Bydd y lluosydd uwch newydd yn cael ei osod ar 0.515. Mae hyn ychydig yn fwy

nag un geiniog yn y bunt yn uwch na'r lluosydd safonol ar gyfer 2026-27 ac yn sylweddol is na'r lluosydd sy'n gymwys i bob eiddo yn 2025-26.

Mae'r pecyn cymorth hael hwn yn ychwanegol at ein rhyddhadau parhaol sy'n cael eu hariannu'n llawn, ac sydd ar hyn o bryd yn werth £250m bob blwyddyn i fusnesau ac eraill sy'n talu ardrethi. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo o hyd i gefnogi busnesau i adfer ar ôl heriau economaidd diweddar ac i ffynnu wrth symud ymlaen.

Mae Llywodraeth y DU wedi nodi y bydd yn cyflwyno cymorth ychwanegol i dafarnau yn Lloegr, yn dilyn newid polisi o'r hyn a gynhwyswyd yng Nghyllideb y DU ym mis Tachwedd. Nid oes unrhyw fanylion pellach ar gael am y cymorth hwn i'n galluogi i ystyried hyn yn y Gyllideb Derfynol. Fodd bynnag, unwaith y bydd manylion ar gael, byddwn yn gallu ystyried a oes angen cymorth ychwanegol yng Nghymru, y tu hwnt i'r cynlluniau rhyddhad parhaol presennol sydd ar gael i dafarnau a'r sector lletygarwch ehangach.

3.2 Grant Bloc

Roedd cyllid ychwanegol ar gyfer 2026-27 yng Nghyllideb y DU ym mis Tachwedd 2025, yn ychwanegol at yr hyn a ddeilliodd o Adolygiad Gwariant yr haf diwethaf ac a gynhwyswyd yng Nghyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru. Mae hyn yn cynnwys cynnydd o £147m mewn adnoddau cyllidol, gan ystyried addasiadau i'r grant bloc, a £14m mewn cyllid cyfalaf cyffredinol. Amlinellir manylion y rhagolygon ar gyfer addasiadau i'r grant bloc yn atodiad A.

3.3 Ffynonellau Cyllid Eraill

Bydd Cymru yn gweld mwy o hyblygrwydd cyllidol yn 2026-27, fel y cyhoeddwyd ochr yn ochr â Chyllideb Llywodraeth y DU. Bydd cynnydd o 10% i'r terfynau benthyca cronfeydd arian parod blynyddol a chyffredinol yn 2026-27, a bydd y terfynau yn cynyddu wedi hynny yn unol â chwyddiant. Bydd gennym fynediad digyfyngiad at Gronfa Wrth Gefn Cymru yn 2026-27 am yr ail flwyddyn yn olynol.

Benthyca Cyfalaf

Bydd cynnydd o 10% yn ein benthyca cyfalaf yn 2026-27 a bydd y terfynau'n codi wedyn yn unol â chwyddiant. Mae hyn yn golygu y gallwn fenthyg £165m mewn cyllid cyfalaf. Mae'r Gyllideb Derfynol hon yn bwriadu manteisio i'r eithaf ar fenthyca cyfalaf ar y terfyn o £165m.

Cronfa Wrth Gefn Cymru

Bydd cynnydd o 10% yn ein terfynau o ran cronfeydd wrth gefn yn 2026-27, a bydd terfynau yn cynyddu yn unol â chwyddiant yn y dyfodol. Unwaith eto, bydd y terfynau tynnu i lawr blynyddol ar gyfer Cronfa Wrth Gefn Cymru yn cael eu hepgor yn 2026-27. Mae hyn yn golygu y bydd gennym fynediad diderfyn at Gronfa Wrth Gefn Cymru a allai ddal hyd at £385m. Nid yw'r Gyllideb Derfynol hon yn tybio unrhyw dynnu i lawr o'r Gronfa, gan adael unrhyw gyllid sydd ar gael yn y Gronfa i reoli'r sefyllfa ariannol yn ystod y flwyddyn a mynd i'r afael ag unrhyw bwysau annisgwyl neu risgiau na ellir eu rhag-weld.

4. Cynlluniau Gwario Diwygiedig Llywodraeth Cymru

Y cyd-destun

Mae Cyllideb Derfynol Llywodraeth Cymru 2026-27 yn dyrannu mwy na £27.5bn o gyllid. Mae £22.7bn o hyn yn gyllid adnoddau, £3.5bn yn gyfalaf cyffredinol, £130m yn gyfalaf trafodiadau ariannol ac £1.1bn yn ardrethi annomestig. Mae hyn yn golygu bod £1.2bn yn fwy yn cael ei fuddsoddi yn 2026-27 o'i gymharu â 2025-26.

Mae'r newidiadau yn y Gyllideb Derfynol hon yn golygu ein bod yn dyrannu £472m yn fwy o adnoddau cyllidol a chyfalaf nag y gwnaethom adeg y Gyllideb Ddrafft. Fel yr amlinellir ym mhennod 3, mae gostyngiad o £77m yn y dosbarthiad ardrethi annomestig.

Yn y MEGs Iechyd a Gofal Cymdeithasol a Thai a Llywodraeth Leol y mae'r prif gynnydd. Mae hyn yn adlewyrchu ein blaenoriaethau i gefnogi'r GIG a llywodraeth leol, sy'n darparu gwasanaethau hanfodol fel addysg a gofal cymdeithasol.

Rydym yn cynyddu'r cyllid sydd ar gael i MEGs eraill Llywodraeth Cymru i adlewyrchu'r rhagolygon uwch o ran chwyddiant a thwf cyflogau ar gyfer 2026-27. Rydym yn darparu cyllid ychwanegol i gefnogi gwasanaethau bysiau, prentisiaethau, addysg bellach, gwaith atal llifogydd a gwaith cynnal a chadw adeiladau ysgolion.

Llinellau Sylfaen a'r Gyllideb Ddrafft

Sefydlodd y Gyllideb Ddrafft linell sylfaen o gyllid i bob un o MEGs Llywodraeth Cymru i adlewyrchu penderfyniadau cyllido cylchol a wnaed yn ystod 2025-26. Roedd y rhain yn adlewyrchu'n bennaf gynnydd i gefnogi cyflogwyr y sector cyhoeddus gyda chostau cyfraniadau Yswiriant Gwladol cynyddol ac i gefnogi setliadau cyflog y sector cyhoeddus.

Cafodd pob MEG gynnydd adeg y Gyllideb Ddrafft i adlewyrchu'r rhagolygon chwyddiant a thwf cyflog ar gyfer 2026-27 ar y pryd. Cafodd pob MEG gynnydd o 2.2% i adnoddau cyllidol ar gyfer yr elfennau o'u cyllidebau sy'n ymwneud â chyflogau'r sector cyhoeddus a chynnydd o 2% i adnoddau cyllidol nad ydynt yn ymwneud â chyflogau, cyfalaf cyffredinol a chyfalaf trafodiadau ariannol.

Cynnydd yn y Gyllideb Derfynol

Mae cytundeb y Gyllideb Derfynol yn darparu dyraniadau ychwanegol ar gyfer iechyd a llywodraeth leol. Mae £180m o gyllid adnoddau ychwanegol yn cael ei ddyrannu i'r gyllideb iechyd a gofal cymdeithasol i gefnogi'r GIG. Bydd £112.8m o gyllid adnoddau ychwanegol yn mynd i lywodraeth leol sy'n golygu bod y cyllid cyffredinol a ddarparwn i gynghorau yn cynyddu 4.5% ac y bydd pob awdurdod lleol yn gweld cynnydd o fwy na 4%. Mae'r cyllid ychwanegol yn y ddau faes yn ganlyniad i'r cytundeb rhwng Llywodraeth Cymru a Phlaid Cymru.

Diwygiodd yr OBR ei rhagolwg ar gyfer chwyddiant a thwf cyflog yn ei Rhagolygon Economaidd a Chyllidol ym mis Tachwedd 2025. Mae'r datchwyddydd GDP ar gyfer 2026-27 wedi cynyddu ers rhagolwg yr OBR ym mis Mawrth i 2.2% ac mae'r CPI (y mynegai prisiau defnyddwyr) a ragwelir hefyd wedi cynyddu i 2.2%. Mae rhagolygon twf cyflogau wedi cynyddu i 3.2% ym mis Tachwedd. Rydym felly'n adlewyrchu'r rhagolygon hyn drwy gynyddu'r cyllid i bob MEG – mae'r cynnydd ar gyfer y MEGs iechyd a gofal cymdeithasol a thai a llywodraeth leol wedi'u cynnwys yn y cyllid a sicrhawyd drwy gytundeb y gyllideb.

Mae dyraniadau adnoddau cyllidol a chyfalaf eraill yn cael eu gwneud i gefnogi meysydd blaenoriaeth Llywodraeth Cymru yn ogystal ag i adlewyrchu materion a godwyd yn ystod y broses graffu ar y Gyllideb Ddrafft.

Mae tablau manwl sy'n dangos yr holl newidiadau sy'n cael eu gwneud yn y Gyllideb Derfynol i'w gweld yn y tablau sy'n ategu'r Cynlluniau Gwario a'r tablau Llinellau Gwariant yn y Gyllideb a gyhoeddwyd ar ein gwefan. Mae'r tablau isod yn dangos y dyraniadau ychwanegol i gyllidebau adnoddau cyllidol, cyfalaf cyffredinol a chyfalaf trafodiadau ariannol.

Ffigur 4.1: Dyraniadau Adnoddau Cyllidol

Adnoddau Cyllidol	£000oedd			
PRIF GRWPIAU GWARIANT	Cytundeb y Gyllideb	Cyllid pellach - chwyddiant a chyflogau	Dyraniadau eraill	Cyllideb Derfynol 2026-27
Iechyd a Gofal Cymdeithasol	180,000	-	-100	12,602,651
Tai a Llywodraeth Leol (ac eithrio ardrethi annomestig)	112,800	1,490	73,111	5,877,430
Addysg	-	8,265	5,000	1,865,169
Trafnidiaeth	-	3,820	5,000	706,194
Newid Hinsawdd a Materion Gwledig	-	2,431	8,000	596,535
Yr Economi, Ynni a Chynllunio	-	1,858	5,000	496,986
Cyfiawnder Cymdeithasol	-	387	253	144,194
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	-	3,232	4,885	453,600
Cyfanswm y Dyraniadau Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	**292,800**	**21,483**	**101,149**	**22,742,759**

Ffigur 4.2: Dyraniadau Cyfalaf Cyffredinol

PRIF GRWPIAU GWARIANT	Dyraniadau Ychwanegol	Cyllideb Derfynol 2026-27
Iechyd a Gofal Cymdeithasol	-	625,750
Tai a Llywodraeth Leol	-	1,215,106
Addysg	20,000	401,990
Trafnidiaeth	10,000	561,373
Newid Hinsawdd a Materion Gwledig	10,000	322,157
Yr Economi, Ynni a Chynllunio	4,000	316,149
Cyfiawnder Cymdeithasol	-	18,248
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	3,057	21,296
Cyfanswm y Dyraniadau i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	**47,057**	**3,482,069**

Ffigur 4.3: Dyraniadau Cyfalaf Trafodiadau Ariannol

PRIF GRWPIAU GWARIANT	Dyraniadau Ychwanegol	Cyllideb Derfynol 2026-27
Iechyd a Gofal Cymdeithasol	-	-
Tai a Llywodraeth Leol	10,000	97,975
Addysg	-	-
Trafnidiaeth	-	-
Newid Hinsawdd a Materion Gwledig	-	10,200
Yr Economi, Ynni a Chynllunio	-	30,090
Cyfiawnder Cymdeithasol	-	1,530
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	-	-
Cyfanswm y Dyraniadau i Brif Grwpiau Gwariant Llywodraeth Cymru	**10,000**	**139,795**

Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Mae'r hinsawdd ariannol yn y GIG yn parhau i fod yn heriol wrth iddo barhau i reoli'r galw cynyddol, lleihau amseroedd aros hir a'r rhestr aros gyffredinol, a wynebu pwysau chwyddiant. Codwyd y materion hyn unwaith eto gan y Senedd yn ystod y broses graffu ac yn ystod ein trafodaethau â rhanddeiliaid. Roedd y pwysau sy'n wynebu'r GIG yn rhan greiddiol o drafodaethau trawsbleidiol ar y gyllideb. O ganlyniad i'r trafodaethau hynny, rydym yn falch o allu dyrannu swm ychwanegol o £180m mewn adnoddau cyllidol i'r gyllideb iechyd a gofal cymdeithasol. Bydd y cyllid hwn yn helpu'r GIG i barhau i wella mynediad at ei wasanaethau ac i wella ansawdd y gofal i bawb.

Mae hyn yn golygu bod cyfanswm y cynnydd yn y gyllideb adnoddau iechyd a gofal cymdeithasol yn £441m o'i gymharu â 2025-26, sy'n cyfateb i gynnydd o 3.6%. Mae hyn yn rhoi cyfanswm cyllideb adnoddau o £12.6bn i'r adran, sy'n fwy na 55% o gyllideb adnoddau Llywodraeth Cymru.

Tai a Llywodraeth Leol

Mae llywodraeth leol yn bartner cyflenwi allweddol, sy'n darparu ystod eang o wasanaethau y mae pobl yn dibynnu arnynt ac yn eu defnyddio bob dydd, gan gynnwys gofal cymdeithasol ac ysgolion. Drwy gytundeb y gyllideb, rydym yn darparu £112.8m o gyllid adnoddau ychwanegol i awdurdodau lleol, gan roi sicrwydd a sefydlogrwydd iddynt ar gyfer 2026-27. Mae hyn yn gynnydd cyfartalog o 4.5% a bydd yn sicrhau bod yr holl gynghorau yn gweld cynnydd o fwy na 4% yn eu setliad. Yn 2026-27, bydd awdurdodau lleol yn cael £6.6bn gan Lywodraeth Cymru o'r Grant Cynnal Refeniw ac ar ffurf ardrethi annomestig. Byddant yn cael y cyllid hwn i'w wario ar ddarparu gwasanaethau allweddol.

Fel rhan o'r pecyn cymorth i awdurdodau lleol, darperir cyllid adnoddau ychwanegol o £65m i'r MEG tai a llywodraeth leol i gefnogi'r cynllun rhyddhad trosiannol ar gyfer ardrethi busnes a gyhoeddwyd ar 3 Rhagfyr 2025. Cyhoeddwyd £5.5m o gyllid ychwanegol hefyd adeg y setliad llywodraeth leol dros dro i gadarnhau'r cyllid gwaelodol ar gyfer cyllid awdurdodau lleol sydd wedi'i gynnwys yn y Gyllideb Ddrafft.

Mae £2.6m o gyllid adnoddau ychwanegol yn cael ei ddarparu i dargedu pwysau ym maes atal a chymorth digartrefedd, gan ddangos ein hymrwymiad i gefnogi'r bobl fwyaf agored i niwed sydd mewn perygl o ddigartrefedd. Mae'r cyllid yn cyfrannu at gefnogi sefydlogrwydd y gweithlu rheng flaen a chefnogi'r sector i dalu'r Cyflog Byw Gwirioneddol. Mae £1.5m o gyllid ychwanegol hefyd ar gael i adlewyrchu'r rhagolwg uwch ar gyfer twf cyflogau mewn meysydd o'r portffolio heblaw llywodraeth leol.

Mae £8m o gyllid cyfalaf trafodiadau ariannol yn cael ei ddarparu i'r cynllun Trawsnewid Trefi a fydd yn cynnig cymorth benthyciadau i awdurdodau lleol, sy'n gweithredu fel cyfryngwyr mewn ymateb i geisiadau gan bartneriaid yn y sector preifat. Bydd hyn yn datgloi prosiectau adfywio mewn trefi, gan gyd-fynd â chynlluniau creu lleoedd lleol, ac yn sicrhau mai partneriaid yn y sector preifat fydd yn elwa ar y buddsoddiad yn y pen draw.

Mae £2m o gyllid cyfalaf trafodiadau ariannol ychwanegol yn cael ei ddyrannu i Gynllun Cartrefi Gwyrdd Cymru, gan ddod â chyfanswm y cyllid i £5m y flwyddyn nesaf. Mae'r cynllun yn mynd i'r afael â bwlch yn y farchnad wrth ariannu gwaith uwchraddio ar gyfer effeithlonrwydd ynni a gwresogi glân i berchnogion tai sy'n gallu benthyca ond nad oes ganddynt y cyfalaf parod.

Addysg

Darperir y rhan fwyaf o gyllid ar gyfer ysgolion yn uniongyrchol gan awdurdodau lleol drwy'r grant cynnal refeniw. Bydd ychydig dros £4m o'r cynnydd chwyddiannol o £8.3m i'r MEG addysg yn cael ei ddefnyddio i gefnogi cynnydd yn nhâl athrawon mewn colegau addysg bellach ac adrannau chweched dosbarth a ariennir drwy Medr, yn ogystal â thâl mewn cyrff hyd braich eraill.

Bydd £4.2m o gyllid ychwanegol yn cefnogi ysgolion, lleoliadau addysgol eraill ac awdurdodau lleol i gyflawni eu cyfrifoldebau statudol a gwella cysondeb cenedlaethol a darpariaeth gynaliadwy i blant a phobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY). Mae hyn yn adeiladu ar y £9.1m o gyllid ychwanegol ar gyfer ADY mewn ysgolion a cholegau a gafodd ei fuddsoddi yn y Gyllideb Ddrafft.

Mae £5m arall o gyllid adnoddau ar gael i gefnogi'r cynnydd yng nghyfranogiad dysgwyr mewn addysg bellach.

Mae cynnydd sylweddol o £20m o gyllid cyfalaf yn cael ei ddyrannu i'r MEG, a fydd yn cael ei roi i'r Rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy i barhau â'r gwaith o wella ansawdd adeiladau ysgolion a cholegau ledled Cymru.

Trafnidiaeth

Rhoddir cyllid adnoddau ychwanegol o £6m i gefnogi gwasanaethau bysiau yn y Gyllideb Derfynol hon. Mae'r galw am wasanaethau bysiau yn cynyddu ledled Cymru, ond felly hefyd y costau sy'n gysylltiedig â darparu gwasanaethau o'r fath. Mae £10m o gyllid cyfalaf ychwanegol yn cael ei ddarparu i fuddsoddi yn y fflyd fysiau a'r depos. Gyda'i gilydd, bydd y cyllid ychwanegol hwn yn diogelu'r gwasanaethau sydd gennym ar waith ar hyn o bryd ac yn sicrhau y gall Trafnidiaeth Cymru barhau i ddarparu gwasanaethau a pharatoi ar gyfer masnachfreinio bysiau.

Mae £2.8m o gyllid adnoddau yn cael ei ddyrannu i wasanaethau rheilffyrdd i gefnogi Trafnidiaeth Cymru gyda phwysau o ran gwasanaethau rheilffyrdd ac i ddiogelu'r gwasanaethau hynny ar gyfer 2026-27.

Newid Hinsawdd a Materion Gwledig

Bydd cyllid cyfalaf ychwanegol o £3.8m yn cynyddu'r gyllideb sydd ar gael ar gyfer perygl llifogydd ac erydu arfordirol i'r lefel uchaf erioed o £83.8m, cyfanswm cynnydd o £6.8m ers

2025-26. Mae hyn yn adlewyrchu ein hymrwymiad parhaus i ddiogelu cymunedau ledled Cymru rhag y bygythiad o lifogydd, gan ymrwymo mwy na £380m yn nhymor y Senedd hon.

Mae £5m o gyllid adnoddau a chyfalaf yn cael ei ddyrannu ar gyfer ansawdd dŵr i ganolbwyntio ar waith gorfodi fel dull o wella ansawdd dŵr yn ein hafonydd a'n moroedd. Mae hyn yn sicrhau parhad o ran y cyllid a ddarparwyd fel rhan o gytundeb Cyllideb Derfynol 2025-26 ac yn golygu y gallwn adolygu effeithiolrwydd rhai o'r ymyriadau hynny, gan gynnwys gweithgarwch cydymffurfio ychwanegol sy'n seiliedig ar wybodaeth a buddsoddiad mewn systemau ategol a staff gorfodi.

Rydym yn dyrannu cyfanswm o £1.3m i gefnogi a gwella'r sector pysgodfeydd a'n cymunedau arfordirol ledled Cymru. Y bwriad yw canolbwyntio buddsoddiad ar ddiogelu'r amgylchedd a chynaliadwyedd, buddsoddi yn y gweithlu, twf arfordirol a meithrin capasiti, datblygu'r farchnad, gwyddoniaeth a thystiolaeth.

Mae cynnydd o £3.5m o gyllid cyfalaf ar gyfer y Cynllun Ffermio Cynaliadwy newydd, sy'n golygu cyllideb gyffredinol o £105m wedi'i thargedu i gefnogi ffermwyr i wella perfformiad amgylcheddol ac ariannol eu busnesau yn ystod y broses o gyflwyno’r Cynllun.

Rydym yn dyrannu £5.2m o gyllid adnoddau i Cyfoeth Naturiol Cymru i gefnogi ei waith o gyflawni ei swyddogaethau craidd a'i ddyletswyddau statudol.

Yr Economi, Ynni a Chynllunio

Mae £5m ychwanegol yn cael ei ddarparu i'r rhaglen brentisiaethau i'w galluogi i barhau i greu cyfleoedd cyffrous ac adeiladu ar ein hymrwymiad i greu 100,000 o gyfleoedd prentisiaeth newydd yn ystod tymor y Senedd hon.

Mae cyllid ychwanegol o £1m ar gyfer rhaglen Twf Swyddi Cymru+. Bydd hyn yn darparu cymorth pellach i bobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol.

Mae £2.5m o gyllid cyfalaf yn mynd i Lyfrgell Genedlaethol Cymru i wella’r gwaith o storio a gofalu am gasgliadau. Gan mai dyma’r llyfrgell adneuo cyfreithiol genedlaethol yng Nghymru, mae'n gartref i lyfrgell ymchwil helaeth sy'n cynnwys casgliadau o lawysgrifau, celf, ffilm a ffotograffau sydd o bwysigrwydd cenedlaethol. Mae’r Llyfrgell wedi gwneud sawl newid dros y blynyddoedd diwethaf i wella profiad defnyddwyr ac ymwelwyr a bydd y cyllid hwn yn eu galluogi i barhau â hyn.

Bydd cyllid cyfalaf ychwanegol o £0.5m yn cefnogi'r gwaith o gyflawni'r Blaenoriaethau ar gyfer Diwylliant ar gyfer y sectorau amgueddfeydd, llyfrgelloedd ac archifau lleol yn 2026-27. Bydd hyn yn golygu y bydd modd darparu manteision ychwanegol yn ein sectorau lleol sydd wedi gweld galw cryf am fuddsoddiad yn 2025-26.

Rydym hefyd yn cynyddu’r buddsoddiad cyfalaf yng Nghyngor Celfyddydau Cymru drwy roi cymorth o £0.5m i’w gynllun Blaenoriaethau ar gyfer Diwylliant, gan ddod â chyfanswm y buddsoddiad yn ei raglen Buddsoddi Cyfalaf Strategol i £7.5m. Mae hwn yn gyllid

ychwanegol ar gyfer y seilwaith ffisegol sy'n sail i'n byd celfyddydol cyfoethog. Gyda'i gilydd, mae hyn yn golygu ein bod wedi dyrannu £14.5m o gyfalaf i'n sectorau lleol i gefnogi'r Blaenoriaethau ar gyfer Diwylliant.

Rydym yn buddsoddi £0.5m arall o gyllid cyfalaf mewn cyfleusterau chwaraeon drwy Chwaraeon Cymru, gan ddod â chyfanswm y gyllideb gyfalaf i £11m. Mae hyn yn golygu y bydd mwy o gyllid ar gael ar gyfer cyfleusterau chwaraeon ledled Cymru, fel caeau artiffisial 3G, cyrtiau tenis, adnewyddu tai clybiau, sy'n allweddol ar gyfer cynyddu'r lefelau sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon.

Cyfiawnder Cymdeithasol

Mae'r cynnydd chwyddiannol o £0.3m i Gyfiawnder Cymdeithasol yn mynd i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r Dull Newydd o Wirfoddoli, gan ganolbwyntio ar ddarparu dulliau cyfathrebu cryfach sy'n dathlu gwirfoddolwyr, yn codi proffil gwirfoddoli ac yn ysbrydoli rhagor o bobl i gymryd rhan sut bynnag y gallant.

Mae £0.3m ychwanegol i'r MEG a dderbyniwyd yng Nghyllideb Hydref y DU yn benodol ar gyfer gwasanaethau cynghori ar ddyledion.

Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu (gan gynnwys y Gymraeg)

Yn ogystal â'r cynnydd o £3.2m o ran chwyddiant a chyflogau ar gyfer y MEG Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu, mae cyllid adnoddau ychwanegol o £4.5m yn cael ei ddyrannu. Bydd cyllidebau adnoddau'r Gymraeg yn gweld cynnydd i adlewyrchu chwyddiant a chyflogau. Bydd cynnydd mewn adnoddau hefyd ar gyfer costau rhedeg canolog Llywodraeth Cymru er mwyn sicrhau bod digon o adnoddau i gyflawni ein blaenoriaethau a chefnogi'r gwaith o redeg y sefydliad o ddydd i ddydd. Mae £285,000 ychwanegol yn cael ei ddyrannu i Awdurdod Cyllid Cymru ar gyfer casglu trethi gwarediadau tirlenwi sydd heb eu talu, sy'n cynyddu amcanestyniadau refeniw yr OBR ar gyfer y dreth.

Diben y cyllid cyfalaf ychwanegol o £3.1m ar gyfer Cymraeg 20250 yw cefnogi sefydliadau a ariennir gan grant sy'n cyflawni strategaeth *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg* Llywodraeth Cymru. Bydd y cyllid hwn yn helpu'r Urdd yn bennaf i fwrw ymlaen â'i llif o brosiectau cyfalaf i ehangu cyfleoedd cyfrwng Cymraeg anffurfiol i blant a phobl ifanc yn ei chanolfannau ledled Cymru. Bydd hefyd yn rhoi cymorth hanfodol i'r Eisteddfod i wella ei galluoedd cynhyrchu ac yn cyfrannu at sefydlu'r corff statudol newydd ar gyfer dysgu Cymraeg gydol oes, yr Athrofa Dysgu Cymraeg Genedlaethol.

Newidiadau gweinyddol

Mae sawl cynnydd i linellau gwariant yn y gyllideb (BELs) ar draws pob adran i adlewyrchu'r cynnydd i ragolygon chwyddiant a chyflogau. Hefyd, mae nifer fach o newidiadau gweinyddol eraill fel rhan o'r Gyllideb Derfynol hon. Mae'r manylion isod:

- £100,000 yn symud o'r MEG Iechyd a Gofal Cymdeithasol i'r MEG Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu i ddarparu capasiti ychwanegol o fewn Uned y Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl, i gefnogi newidiadau a gyflwynwyd gan y Ddeddf Iechyd Meddwl newydd.
- £285,000 o fewn y MEG Addysg yn symud o'r BEL Diwygio Addysg (LAEG) i'r BEL Datblygu a Chymorth Athrawon i gefnogi'r gwaith o gyflawni rhaglen ddysgu proffesiynol ddiwygiedig ar gyfer arweinwyr ysgolion y dyfodol.
- £352,000 o fewn y MEG Newid Hinsawdd a Materion Gwledig yn symud o'r BEL Deddfwriaeth, Gweithredu, Llywodraethiant a Chyfathrebu ym maes yr Amgylchedd i'r BEL Rheoli Perygl Llifogydd a Darparu Polisi Dŵr ar gyfer cynllun gweithle amgylcheddol.

Cyllid heb ei ddyrannu

Nid yw Cyllideb Derfynol 2026-27 yn dyrannu'r holl adnoddau sydd ar gael i Lywodraeth Cymru. Mae swm bach o gyllid adnoddau yn cael ei adael heb ei ddyrannu i reoli pwysau yn ystod y flwyddyn a fydd yn codi yn ystod 2026-27.

Roedd cytundeb y gyllideb yn cynnwys cadw £120m o gyllid cyfalaf a fyddai ar gael i'r llywodraeth nesaf ei ddyrannu ar ôl etholiad y Senedd ym mis Mai. Bydd y cyllid hwn ar gael o'r cyfalaf cyffredinol heb ei ddyrannu a chyfalaf pellach a fydd ar gael yn ystod 2026-27 trwy dderbyniadau yn y flwyddyn.

Dogfennau'r Gyllideb

Mae'r dogfennau canlynol wedi'u cyhoeddi ochr yn ochr â'r Adroddiad hwn ar y Gyllideb Derfynol ar ein tudalen we Cyllideb Derfynol 2026-27:

- Cynnig y Gyllideb Flynyddol
- Canllaw i'r Gyllideb Derfynol
- Tablau sy'n Ategu'r Cynlluniau Gwario
- Tablau Llinellau Gwariant yn y Gyllideb (BEL)
- Asesiad Effaith Integredig Strategol
- Canllaw Cyflym Cyfraddau Treth Incwm Cymru
- Y Strategaeth Buddsoddi yn Seilwaith Cymru: Llif Prosiectau
- Dolen i ragolygon yr OBR ar gyfer trethi datganoledig Cymru

Atodiad A: Rhagolygon refeniw o drethi datganoledig ac addasiadau i'r grant bloc

Cyflwyniad

Mae'r atodiad hwn yn nodi'r rhagolygon diweddaraf ar gyfer refeniw o drethi datganoledig a manylion eu heffaith ar gyllideb Llywodraeth Cymru.

Mae datganoli trethi yn effeithio ar gyllideb Llywodraeth Cymru mewn dwy ffordd. Yn gyntaf, mae'r refeniw o drethi datganoledig yn gyfran sylweddol o gyfanswm y cyllid ar gyfer y gyllideb (sef, ynghyd ag ardrethi annomestig, tua 20%). Yn ail, mae gostyngiadau i'r grant gan Lywodraeth y DU, a elwir yn addasiadau i'r grant bloc, yn cyd-fynd â'r refeniw hwn.

Roedd lefel gychwynnol yr addasiadau i'r grant bloc yn seiliedig ar y refeniw yng Nghymru o'r dreth berthnasol adeg datganoli. Mae'r newid o flwyddyn i flwyddyn yn yr addasiadau yn seiliedig ar dwf yn y ffrydiau refeniw cyfatebol yn Lloegr a Gogledd Iwerddon. Mae'r mecanweithiau manwl wedi'u nodi yn y Cytundeb ar Fframwaith Cyllidol Llywodraeth Cymru[3].

Mae'r amcangyfrifon ar gyfer refeniw o drethi datganoledig a ddefnyddir yn y Gyllideb Derfynol yn rhagolygon a gynhyrchir yn annibynnol gan yr OBR, yn unol â'r cytundeb ar fframwaith cyllidol Llywodraeth Cymru. Mae'r addasiadau i'r grant bloc yn seiliedig ar ragolygon refeniw cyfatebol yn Lloegr a Gogledd Iwerddon ar gyfer yr un flwyddyn, eto gan yr OBR.

Mae'r rhagolygon ar gyfer Cyfraddau Treth Incwm Cymru a'r holl drethi perthnasol yn Lloegr a Gogledd Iwerddon sy'n sail i'r addasiadau i'r grant bloc wedi'u cymryd o Ragolwg Economaidd a Chyllidol yr OBR a gyhoeddwyd ochr yn ochr â chyllideb Llywodraeth y DU ar 26 Tachwedd 2025. Mae rhagolygon y Dreth Trafodiadau Tir a'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi wedi'u diweddaru ar gyfer y Gyllideb Derfynol. Mae manylion yr holl ragolygon wedi'u nodi yn y Rhagolwg Trethi Cymreig diweddaraf a gyhoeddir gan yr OBR ochr yn ochr â'r Gyllideb Derfynol.

Mae rhan gyntaf yr atodiad hwn yn nodi effaith net datganoli trethi – y gwahaniaeth rhwng refeniw o drethi datganoledig a'r addasiadau cysylltiedig i'r grant bloc bob blwyddyn.

Gan fod effaith gyllidebol datganoli trethi yn seiliedig ar ragolygon, mae angen proses gysoni unwaith y bydd gwybodaeth alldro flynyddol ar gael. Caiff symiau cysoni eu cymhwyso i'r gyllideb mewn blynyddoedd diweddarach. Mae ail ran yr adroddiad hwn yn dangos y set ddiweddaraf o symiau cysoni.

Mae'r drydedd ran yn nodi sut y mae refeniw, addasiadau i'r grant bloc a symiau cysoni yn effeithio ar y ffynonellau cyllid yng Nghyllideb Derfynol Llywodraeth Cymru ar gyfer 2026-27.

---

[3] Cytundeb ar fframwaith cyllidol Llywodraeth Cymru | LLYW.CYMRU

Adran 1: Refeniw ac Addasiadau i'r Grant Bloc

Mae'r adran hon yn cynnwys y rhagolygon diweddaraf ar gyfer refeniw o drethi, ochr yn ochr ag alldro ar gyfer blynyddoedd y mae'r alldro ar gael ar eu cyfer. Mae'r rhain wedi'u nodi yn nhabl 1, ynghyd â'r alldro a'r rhagolygon ar gyfer yr addasiadau cysylltiedig i'r grant bloc.

Tabl A1: Alldro a Rhagolygon Refeniw o Drethi ac Addasiadau i'r Grant Bloc (£m)

	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27
Refeniw					
Cyfraddau Treth Incwm Cymru	2,618	2,968	3,277	3,585	3,804
Y Dreth Trafodiadau Tir	372	270	341	374	399
Y Dreth Gwarediadau Tirlenwi	42	30	34	34	37
Cyfanswm	**3,032**	**3,268**	**3,652**	**3,993**	**4,240**
Addasiadau i'r Grant Bloc					
Cyfraddau Treth Incwm Cymru	-2,535	-2,782	-3,020	-3,251	-3,444
Y Dreth Trafodiadau Tir	-313	-237	-283	-303	-358
Y Dreth Gwarediadau Tirlenwi	-25	-19	-19	-21	-15
Cyfanswm	**-2,872**	**-3,038**	**-3,322**	**-3,574**	**-3,816**
Effaith net ar refeniw					
Cyfraddau Treth Incwm Cymru	83	187	257	334	360
Y Dreth Trafodiadau Tir	60	33	58	71	41
Y Dreth Gwarediadau Tirlenwi	17	10	15	14	22
Cyfanswm	**160**	**230**	**330**	**419**	**423**

Alldro

Mae'r rhagolygon cyffredinol ar gyfer effaith refeniw net trethiant datganoledig yn gadarnhaol, gan gynyddu £193m rhwng yr alldro llawn diweddaraf ar gyfer 2023-24 a'r rhagolwg ar gyfer 2026-27. Rhagwelir y bydd effaith net y trethi datganoledig ar refeniw yn 2026-27 yn fwy na £423m yn gyfan gwbl, gyda chyfraniadau positif gan y tair treth.

Adran 2: Symiau cysoni

Nid yw gwybodaeth alldro ar gyfer refeniw Cyfraddau Treth Incwm Cymru (CTIC) na'r addasiad cysylltiedig i'r grant bloc ond ar gael tua 16 mis ar ôl diwedd y flwyddyn berthnasol. Cyhoeddwyd yr wybodaeth alldro ddiweddaraf ar gyfer 2023-24 ym mis Gorffennaf eleni.

Mae'r ddwy elfen yn sefydlog at ddibenion cyllidebol gan ddefnyddio rhagolygon yr OBR o'r hydref blaenorol. Cyhoeddwyd nodyn technegol ar y cyd â Thrysorlys EF ar 21 Awst 2025, yn rhoi manylion y symiau cysoni ar gyfer 2023-24. Ar gyfer 2024-25 a 2025-26, amcangyfrifir symiau cysoni gan ddefnyddio'r rhagolwg diweddaraf. Dangosir symiau cysoni gwirioneddol a rhagolygol yn Nhabl 2.

Tabl A2: Symiau cysoni, alldro a rhagolygon (£m)

	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26
Cyfraddau Treth Incwm Cymru				
Defnyddir mewn Cyllidebau				
Refeniw	2,478	2,795	3,171	3,462
Addasiadau i'r Grant Bloc (AGB)	-2,447	-2,733	-3,017	-3,262
Alldro a'r rhagolygon diweddaraf				
Refeniw	2,618	2,968	3,277	3,585
Addasiadau i'r Grant Bloc	-2,535	-2,782	-3,020	-3,251
Symiau cysoni				
Refeniw	140	173	106	123
Addasiadau i'r Grant Bloc	-87	-49	-3	11
Trethi sydd wedi'u datganoli'n llawn				
AGB a ddefnyddir mewn Cyllidebau				
Y Dreth Trafodiadau Tir	-322	-241	-259	-303
Y Dreth Gwarediadau Tirlenwi	-27	-21	-20	-21
Alldro'r AGB a'r rhagolygon diweddaraf				
Y Dreth Trafodiadau Tir	-313	-237	-283	-303
Y Dreth Gwarediadau Tirlenwi	-25	-19	-19	-21
Symiau cysoni				
Y Dreth Trafodiadau Tir	9	4	-24	
Y Dreth Gwarediadau Tirlenwi	2	2	0	

Mae data alldro ar gyfer y trethi sydd wedi'u datganoli'n llawn (y Dreth Trafodiadau Tir a'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi) a threthi cyfatebol y DU yn fwy amserol ac maent bellach ar gael hyd at 2024-25. Fel yn achos CTIC, gosodir yr addasiadau i'r grant bloc ar gyfer y trethi sydd wedi'u datganoli'n llawn gan ddefnyddio rhagolygon yr hydref blaenorol ond, yn wahanol i CTIC, fe'u hadolygir yn ystod y flwyddyn hefyd. Mae hyn yn golygu bod y symiau cysoni ar gyfer yr addasiadau i'r grant bloc yn tueddu i fod yn gymharol fach. Dangosir y rhain yn Nhabl 2 hefyd. (Nid oes unrhyw gysoni ar gyfer y refeniw o'r trethi sydd wedi'u datganoli'n llawn eu hunain, gan fod alldro yn effeithio ar gyllideb Llywodraeth Cymru ar unwaith.)

Adran 3: Rhagolygon a symiau cysoni yng Nghyllideb Llywodraeth Cymru

Mae'r adran hon yn dwyn ynghyd wybodaeth o'r ddwy adran gyntaf i ddangos yr effaith gyffredinol ar gyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer 2026-27.

Mae'r symiau cysoni ar gyfer refeniw CTIC a'r addasiadau i'r grant bloc yn cael eu cymhwyso i'r Gyllideb dair blynedd ar ôl y flwyddyn y maent yn perthyn iddi. Felly, mae symiau cysoni 2023-24 yn cael eu cymhwyso i Gyllideb Derfynol 2026-27.

Mae'r cysoniadau ar gyfer yr addasiadau i'r grant bloc sy'n ymwneud â'r Dreth Trafodiadau Tir a'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi yn cael eu cymhwyso ddwy flynedd ar ôl y flwyddyn y maent yn perthyn iddi. Mae symiau cysoni 2024-25 yn cael eu cymhwyso yn 2026-27.

Tabl A3: Rhagolygon a symiau cysoni yng Nghyllideb Derfynol Llywodraeth Cymru ar gyfer 2026-27 (£m)

	Cyllideb Derfynol 2026-27 Ionawr 2026
Refeniw o drethi	
Refeniw CTIC	3,804
Symiau cysoni refeniw CTIC	173
Cyfanswm CTIC	3,977
Y Dreth Trafodiadau Tir	399
Y Dreth Gwarediadau Tirlenwi	37
Cyfanswm refeniw trethi datganoledig	**4,413**
Addasiadau i’r Grant Bloc	
Cyfraddau Treth Incwm Cymru	-3,444
Y Dreth Trafodiadau Tir	-358
Y Dreth Gwarediadau Tirlenwi	-15
Symiau cysoni o flynyddoedd blaenorol	
Cyfraddau Treth Incwm Cymru	-49
Y Dreth Trafodiadau Tir	-24
Y Dreth Gwarediadau Tirlenwi	0
Cyfanswm	
Cyfraddau Treth Incwm Cymru	-3,493
Y Dreth Trafodiadau Tir	-381
Y Dreth Gwarediadau Tirlenwi	-14
Cyfanswm yr addasiadau i’r grant bloc	**-3,889**
Cyfanswm yr effaith net ar y gyllideb	**524**

Mae effaith net gyffredinol trethi datganoledig ar gyllideb 2026-27 yn fwy na £524m, gan gynnwys symiau cysoni o fwy na £101m mewn perthynas â'r blynyddoedd blaenorol. Mae Ffigur A1 yn dangos effaith gyllidebol net y trethi datganoledig dros amser, gan gynnwys y blynyddoedd i ddod gan ddefnyddio rhagolygon diweddaraf yr OBR. Disgwylir i'r sefyllfa net aros uwchlaw +£500m am weddill y degawd presennol.

Ffigur A4: Effaith net trethi datganoledig ar Gyllideb Llywodraeth Cymru (£miliwn)